

**Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden**

## 2503

Vragen van de leden **Merkies** en **Jasper van Dijk** (beiden SP) aan de Minister van Financiën over *de uitzending van de Keuringsdienst van Waarde over de productie van euromunten door een Zuid-Koreaans bedrijf dat ook clustermunitie maakt* (ingezonden 1 april 2016).

Antwoord van Staatssecretaris **Wiebes** (Financiën) (ontvangen 11 mei 2016).

Vraag 1

Heeft u kennisgenomen van de uitzending van de Keuringsdienst van Waarde over de euro, waarin werd onderzocht hoe de euro gemaakt wordt?<sup>1</sup>

Antwoord 1

Ja.

Vraag 2 en 3

Klopt het dat het produceren van clustermunitie verboden is onder de «Convention on Cluster Munition» (CCM)?

Klopt het dat ieder land dat het CCM geratificeerd heeft, zich op geen enkele wijze mag bezighouden met het steunen dan wel aanmoedigen van activiteiten die verboden zijn onder het CCM?

Antwoord 2 en 3

De CCM verplicht elke deelnemende staat ertoe om onder geen enkele omstandigheid: a) clustermunitie te gebruiken; b) rechtstreeks of onrechtstreeks clustermunitie te ontwikkelen, te produceren, anderszins te verwerven, op te slaan, aan te houden of aan derden over te dragen; c) enige activiteit die op grond van het verdrag verboden is voor een staat die partij is, te steunen, aan te moedigen of derden ertoe aan te zetten.

Vraag 4

Klopt het dat Nederland het CCM op 23 februari 2011 geratificeerd heeft?

Antwoord 4

Ja.

<sup>1</sup> D.d. 24 maart 2016, zie: <http://keuringsdienstvanwaarde.kro.nl/seizoenen/2016/30-145104-24-03-2016>

#### Vraag 5

Wanneer was u voor het eerst op de hoogte van het feit dat Poongsan clustermunten produceert?

#### Antwoord 5

Het Ministerie van Financiën ontdekte eind 2014 voor het eerst dat Poongsan naast de productie van rondellen (ongeslagen muntstukken) ook betrokken is bij de productie van clustermunten.

#### Vraag 6 en 7

Kunt u aangeven voor de periode tussen 23 februari 2011 en 24 maart 2016 of de Koninklijke Nederlandse Munt (KNM) zaken heeft gedaan met Poongsan en om wat voor orders het in die jaren dan ging (graag ook in absolute aantallen)?

Klopt het dat de KNM in het jaar 2015 in ieder geval een order van 10 miljoen zogeheten «coin blanks» (onbedrukte euromuntstukken) heeft afgenomen van Poongsan?

#### Antwoord 6 en 7

In genoemde periode heeft KNM in 2013 voor de productie van Nederlandse 2-euromunten, twee keer een bestelling geplaatst bij Poongsan. Dit was op 27 maart 2013 en 12 september 2013. Het ging hier in totaal om 40 miljoen rondellen. Op dat moment was bij het ministerie nog niet bekend dat een onderdeel van het bedrijf Poongsan ook clustermunten produceerde. Daarnaast heeft KNM in 2015 rondellen bij Poongsan ingekocht voor de opdrachten die zij van andere landen heeft verkregen. In onderstaande overzicht is weergegeven hoeveel rondellen door KNM zijn ingekocht bij Poongsan in de periode tussen 2013 en 2015 en hoe zich dat verhoudt tot de totale productievolume van KNM over deze jaren. In 2014 heeft KNM geen rondellen bij Poongsan besteld.

Jaar	Inkoop bij Poongsan (aantal)	Totale jaarproductie	% t.o.v. jaarvolume
2013	43.000.000	422.000.000	10,19%
2015	10.000.000	1.200.000.000	0,83%

#### Vraag 8, 9, 10 en 12

Op 24 februari 2015 heeft u nog aangegeven in de kabinetsreactie op de initiatiefnota van het lid Merkies over duurzaam bankieren dat u het belang van maatschappelijk verantwoord bankieren onderstreept; hoe kunt u dan verklaren dat Nederland zaken heeft gedaan met een bedrijf als het Zuid-Koreaanse Poongsan, dat naast «coin blanks» ook clustermunten maakt?<sup>2</sup>

Op welke manier heeft de KNM vastgesteld of Poongsan wel of geen clustermunten produceerde alvorens het met dit bedrijf zaken ging doen? Bestaat er een beleid ten aanzien van staatsdeelnemingen over hoe ze zich ervan verzekeren dat ze geen zaken doen met ondernemingen die clustermunten produceren?

ING Bank, Van Lanschot bank en ABP-pensioenfonds zijn enkele voorbeelden van ondernemingen die geen zaken doen met Poongsan, omdat zij op de hoogte zijn van het feit dat Poongsan clustermunten produceert; hoe kan het dat een instelling die voor 100% in handen van de staat is niet op de hoogte is van dit feit?

#### Antwoord 8, 9, 10 en 12

In de kabinetsreactie op de initiatiefnota-Merkies is beschreven dat de staat als aandeelhouder eraan hecht dat alle staatsdeelnemingen transparant zijn over de keuzes die zij maken in hun bedrijfsvoering en de maatschappelijke gevolgen van deze keuzes. In de nota Deelnemingenbeleid rijksoverheid 2013 is opgenomen dat deelnemingen dienen te rapporteren over hun MVO-beleid conform de GRI-rapportagestandaard en dat zij worden opgenomen in de zogenoemde transparantiebenchmark. Wij zien er als aandeelhouder op toe dat de deelnemingen zich hieraan conformeren en rapporteren daarover in

<sup>2</sup> Kamerstuk 34 101

ons Jaarverslag Beheer Staatsdeelnemingen. De bestuurders van de onderneming zijn verantwoordelijk voor de bedrijfsvoering en het is dan ook aan hen om de initiële afweging te maken ten aanzien van de maatschappelijke gevolgen van bedrijfsmatige keuzes.

KNM beperkt zich voor haar inkoop van rondellen tot de leveranciers die zijn goedgekeurd door de Mint Directors Working Group («MDWG»). De MDWG is in het leven geroepen door de Europese Commissie en bestaat (voornamelijk) uit de directeuren van de Europese munthuizen. Zij houden een lijst bij van door hen goedgekeurde rondellenleveranciers. Poongsang is een van de bedrijven die in deze lijst zijn opgenomen. Dit zijn leveranciers die voldoen aan de technische specificaties en andere waarborgen ter voorkoming van valsemunterij. KNM zal de positie van Poongsang op deze lijst ter discussie stellen.

KNM is in januari 2015 door het ministerie op de hoogte gebracht dat Poongsang ook clustermunitie produceert en derhalve geen wenselijk partij is om zaken mee te doen. Daarbij is afgesproken dat KNM voor de productie van de Nederlandse euromunten niet meer zal bestellen bij Poongsang. KNM heeft Poongsang toen, blijkt nu, niet van haar algemene leverancierslijst afgehaald. KNM heeft Poongsang na haar interview met de Keuringsdienst van Waarde wel van haar algemene leverancierslijst gehaald.

Vraag 11

In de eerder genoemde uitzending van de Keuringsdienst van Waarde deed de heer René van Dijk van de KNM de belofte dat de KNM vanaf heden geen zaken meer zou doen met Poongsang; hoe gaat u er op toezien dat deze belofte wordt nagekomen?

Antwoord 11

Om rondellen te kunnen bestellen die nodig zijn voor de productie van Nederlandse euromunten heeft KNM vooraf instemming van het ministerie nodig. Het bedrijf is zelf verantwoordelijk voor haar mvo-beleid en haar inkoopbeleid. De raad van commissarissen ziet hierop toe. De staat zal als aandeelhouder navragen of KNM inderdaad niet meer bij Poongsang bestelt.

Vraag en antwoord op vraag 12

Zie hierboven bij de beantwoording van vraag 8, 9, 10 en 12.

Vraag 13

Weet u of andere staatsdeelnemingen ook zaken doen met Poongsang? Zo ja, wat gaat u daar dan aan doen? Zo nee, bent u bereid dit te onderzoeken en de resultaten van dit onderzoek te delen met de Tweede Kamer?

Antwoord 13

De staat als aandeelhouder zal deze specifieke casus gebruiken als algemene waarschuwing richting de andere staatsdeelnemingen dat het van belang is om klant- en leveranciersrelaties ook op MVO-aspecten te beoordelen.

Vraag 14

Onder artikel 9 van het CCM valt te lezen dat sancties opgelegd kunnen worden aan een lidstaat die het CCM heeft geratificeerd; kan de Nederlandse overheid een sanctie opgelegd krijgen nu blijkt dat zij zaken heeft gedaan met een partij die zich bezighoudt met de productie van clustermunitie? Zo ja, heeft u enig idee van de zwaarte van die sanctie?

Antwoord 14

Aangezien de CCM niet voorziet in een verbod op (handels)contacten, is van een overtreding van de verplichting, vastgelegd in artikel 1 van de CCM, geen sprake.

Vraag 15

Is u bekend of andere landen ook gebruik maken dan wel gebruik hebben gemaakt bij de productie van hun euromunten van de «coin blanks» van Poongsang? Zo nee, bent u bereid dit te onderzoeken?

Antwoord 15

Ik heb begrepen dat Poongsan ook rondellen aan andere muntproducenten heeft geleverd omdat het bedrijf op de lijst van MDWG staat als een van de acceptabele leveranciers. In welke mate dit is gebeurd, en in hoeverre dit nog steeds gebeurt, is mij niet bekend. Het is aan de betreffende overheden om te bepalen hoe hiermee om te gaan.